

עם אוסישקין, בהוטל מיראבו.

— ט ו ב בארץ-ישראל...

הוא בא מן הארץ וסר פאריסה בדרכו לאמריקה. הימים היו ימים קשים. אחרי מאורעות אוגוסט 1929. כבר החי לו ההגבלות הידועות נגד קניות הקרקע. הוא, שרגליו עמדו המיד על קרקע ורגביו אדמה היו יקרים לו יותר מכל מגדלים פורחים באויר — כאילו החל להרגיש ששעל האדמה נעתק מתחת לרגליו.

— ובכן — אמרתי — טוב בארץ-ישראל?

בשלישית ענה ואמר: — טוב בארץ-ישראל...

אולם מתוך עיניו השקיפה עלי תוגה גדולה ואימה לא-פשר-לה ירדה עלי. מבטו היה אובד בחלל בלתי נראה לעין. כתפיו לא כרעו וסימני לאות לא נראו בו; אולם עיניו היו נונות כל-כך עד שרגע אחר היה בלבי לקום וללנוס החוצה.

— אדוני הולך לאמריקה... המאמין הוא באמריקה?

בתוך נפשו הלם בודאי אותו דגע פתגמו האהוב עליו ביותר על דבר הדי צון האגדי, ששום דבר אינו עומד בפי ניו. אולם תשובתו היתה פשוטה יותר: — צריך תמיד לנסות...

מן המסדרון הסמוך עלו קולות דברים והמלצרים היו באים פעם בפעם לקרוא בשמם של גדולי הציונים בפאריס אשר באו לכאן לישב ולשוחח עם מנהג אוסישקין, ואולם הוא, האודיסאי שנהפך היום להלק התפאורה של ארץ-ישראל על סלעה, אבניה והחול שלה, לא היה שור עה אליהם, וכאילו בקש להפקיר כאן, אל נפשי שלי, שהייתי יחיד מוכשר להלק עמו את האורה והגוהות של הארץ — את מהשבותיו, געגועיו ותוגתו.

הוא בקש להראות תקיף, נאמן לברזל שהלבישו לאישיותו, ולא מוג לי את תור גתו. אלא בעינים בלבד. אולם אנכי בקשתי לשוות דמות לעצבות מיומדה זו שהצניע מבטו.

— דומה — הענתי ואמרתי לו — שאדוני מדוכא מאד...

הוא נשא אלי את עיניו. עכשו כסה

אויסישקין (בשעת ביקורו באמריקה) וגימני וקר, מי שהיה ראש יעירית ניריורק

פאריס מתפלשת בטיט חוצות. הגשם אינו יורד, אלא זוחל. הוא החל שלשום, נמשך אתמול והיום לא פסק. בני-האדם התרגלו לכך. המטריות נעשו להם טבע שני-וניחא להם. המכוניות מתרוצצות, מתחלקות לפעמים, מתזות רשפי בוך, ונעלמות. איש אינו מהרהר אפילו בשי-מש. כלום היתה פעם כזו-במקום הזה?... רחוב המסורת המתארך משמאלה של ה"אופירה הגדולה" והנושא עליו שם ספוג אירוניה: "רחוב השלום", רובץ כאן על מחסני התכשיטים והאכנים הי-קרות שלו. בראשיתו של הרחוב, במקום שהוא משקיף על פני הבולווארים הגדו-לים, מתנוססת וקוהה המפורסמה הנר-שאת עליה את שם הרחוב. ליד השולח-נות הקטנים הזרועים-כאן על פניה של המדרכה אתה מבחין באיכה שבעים לשון ומדינה. מוג האויר אינו מפריע להם. הם מוצצים מתוך קני-הקש את המשקאות הקרים ומביטים בעינים דלו-חות על טפות הגשם הזוחלות כאן אל האדמה.

אותו בוקר יצא נער מנערי ישראל את ביתו ונבלע באוקיננוס האנשים שהיה מכה כאן גלים. הד המקום ענה בלגלוג קל על צעדיו הנהפזים והנבוכים-קמעא של זה ילד-החטה שנשכה לבין הטיט והשלג, לבין הפיח והאכזבות.

כשהגיע אל "רחוב השלום" התחיל לבו נוקף בחזקה, ועיניו נשואות אל עבר מספרי הכתים והכתובות. לסוף, בצד שמאל של הרחוב, עצר בלכתו. על יד אחד השערים המפוארים אפשר היה לקי רוא: "הוטל מיראבו". זכוכיות הדלת פרושו לפניך פרודור ארוך שהוביל אל טרקלין רחבי-ידים. הקטיפה האדומה היי-תה מרובה כאן. כסאות מרופדים ועמוזים קים כאילו ספרו לך בשכחה של עצלות ובגדולתם של הולכי-בטל.

הנער-מארץ-ישראל דחה את הדלת המסתובבת ונכנס. לקראתו הופיע מלצר לבוש מכלול, הליפת-קטיפה ונרפי-משי לבנים וארוכים להגליו הנעולות סנדלי-לכה מבריקות.

— מה יצוה, אדוני? — שאל המלצר את התועה בדרכי החיים.

— את מר אוסישקין. והוא החל מצפה, בעמידה, לנפיך הקרקע והאמונה, שיופיע כאן בברזל-דבריו ובעיניו הכחולות, הכחירות והפרי-בות.

שלשים מטר באורך, עשרה מטר ברוחב: זה טרקלין המלון "מיראבו". נפוליון השלישי, שנה לפני תבוסתו, היה מסטר כאן את סיגוריותיו ומספר בלילות-החורף עם הקצינים של צבאו. בראהמם הצועני, התוסם אקורדים של נגינה, היה מבלה כאן את ימי-ישיבתו בפאריס. ספר-הזכרונות של המלון מספר שהיינריך היניה הגיע לכאן באחד הלילות ולא מצא חדר פנוי-וסר ממנו. קציניו של ווילי-הלם השני, בשנים שקדמו למלחמה הג-דולה, היו "כובשים" את חדרי המלון בכואם לבלות זמנם במסבאות של מוני-מארטר ומונפארנאס.

עיניו של אוסישקין רחצו באותו בוקר את כל האוירה והזכרונות האלה. עשרת המלצרים שנצבו כאן במדיהם המבריקים, זקפו אונים ונסוגו אחורנית כשענה אוסישקין בעברית על שאלתי: — טוב בארץ-ישראל...

מתוכי כבר עלה הטחב של הרכבת-התחתית, טחב המסדרונים אשר לתיאטר-ראות. שאלתי: "כיצד בארץ?" והוא ענה:

התמהוון על התוגה. כאילו בקש לזמח לעצמו: "כלום הסכלתי כל-כך לגלות-את המעיך עלי?"
אולם לאט-לאט פרהה התהיה מתוך האישונים הכחולים והתוגה שבה-להש קיף החוצה. הוא דבר עתה קטועות, בקור נמוך, כשעיניו מביטות בי והודרות: — אין אני מדוכא כל עיקר... אין אני מיואש כל עיקר... אמנם העינים ינעו במקצת בארץ...
— אדוני נוגה...
הוא כאילו לא הבין.
— נוגה? — חזר אהרי.
היוך טוב ועמוק הגיה את פניו שאלתי:
— הסבור אדוני שטוב אעשה בשך בי לארץ?
הוא צעד כמה צעדים ונתקרב אלי — טוב תעשה!
ישתי המלים היו ככרות-בסתון והדרכה.
עיני רמוה עתה למלצר שנצב על הסף. הוא אמר לו להכניס את האוהתים ולאחר רגע עברו לפניו המשלחות וברכוהו בשלום. ככלית-השאלות השונות ענה נסיך-האדמה בקול שלו ובעינים נמרצות:
— בארץ-ישראל הכל בסדר. הכל פורח ומלא תקוות. עליכם לעבוד כאן-בשביל הארץ ובשביל אלה היושבים בה. התוגה פרהה למקום נסתר. בי כתלי ההוטל הצרפתי רחפה רוח אמנה של בני אפרהם.
בחוף הוסיפו טפות-הגשם לזוח מלמעלה למטה והרסיע היה כבר, אפן ונמוך. אולם בעיניו של הנער מארץ-ישראל השתקפו שמים כחולים הפרושו מפעל לרצועה צרה וקטנה של אדמה הסרויה מולדת.